

ECB banku uzraudzība: VUM uzraudzības prioritātes 2018. gadam

Uzraudzības prioritātes iezīmē uzraudzības jomas, kam 2018. gadā jāpievērš īpaša uzmanība. Ņemot vērā ar ekonomisko, regulējošo un uzraudzības vidi saistītās būtiskās norises, uzraudzības prioritātes balstītas uz novērtējumu par galvenajiem izaicinājumiem, ar kuriem sastopas uzraudzītās bankas.

Banku sektora riska avoti noteikti sadarbībā ar valstu kompetentajām iestādēm un ņemot vērā kopējo uzraudzības komandu (KUK) veikumu, ECB mikroprudenciālo un makroprudenciālo analīzi, kā arī ārējo institūciju ziņojumus. Identificēti šādi svarīgākie banku sektoru apdraudošos riskus noteicošie faktori: ilgstoši zemu procentu likmju vide, liels ienākumus nenesošo kredītu (INK) atlikums, ģeopolitiskās nenoteiktības, strukturālās tautsaimniecības problēmas euro zonā (t.sk. fiskālā nesabalansētība un bažas par parādu atmaksājāmību), izaugsmes perspektīvas jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, banku reakcija uz jaunām regulatīvajām iniciatīvām, mājokļu un komerciālā nekustamā īpašuma tirgu norises, risku pārcenošana finanšu tirgos, kibernetizācija un IT traucējumi, nepieņemamas rīcības gadījumi, nebanku konkurence, centrālā darījuma partnera potenciāli darbības traucējumi un neelastīga uzņēmējdarbības vide.

Lai nodrošinātu, ka bankas efektīvi risina šīs svarīgākās problēmas, ECB banku uzraudzība pārskatījusi savas uzraudzības prioritātes. Iepriekš raksturotā riska situācija parāda, ka 2017. gadā noteiktās augsta līmeņa riska jomas joprojām ir aktuālas, kaut arī tajās veicamas dažas korekcijas. 2018. gadā banku uzraudzību noteiks četras prioritārās jomas:

1. Uzņēmējdarbības modeļi un peļņitēspēju noteicošie faktori;
2. Kredītrisks;
3. Risku pārvaldība;
4. Aktivitātes, kas aptver vairākas riska dimensijas.

Saistībā ar katru no prioritārajām jomām tiks veiktas vairākas uzraudzības iniciatīvas; pilnīga šo iniciatīvu īstenošana var ilgt vairāk nekā vienu gadu.

- ✓ Banku peļņitēspējas analīze
- ✓ IRRBB jutīguma analīze

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Turpmāki pasākumi saistībā ar IRRBB jutīguma analīzi

Uzņēmējdarbības modeļi

Banku uzņēmējdarbības modeļi un peļņitēspēju noteicošie faktori joprojām būs ECB banku uzraudzības prioritāte arī 2018. gadā. Aktivitātes būs vērstas uz banku peļņitēspējas attīstības izpēti pašreizējos apstākļos un novērtējumu par procentu likmju riska ietekmi uz bankām. Šā iemesla dēļ ECB banku uzraudzība ņems vērā

nesen veiktās banku pelnītspēju noteicošo faktoru horizontālās analīzes rezultātus. Turklāt netirdzniecības portfeļa procentu likmju riska (IRRBB) jutīguma analīzes konstatējumi palīdzēs uzraugiem turpmāk novērtēt potenciālo procentu likmju līmeņa pārmaiņu ietekmi uz bankām.

Kredītrisks

✓ Sagatavoti INK norādījumi

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Banku INK stratēģiju pārbaude
- INK uzkrājumu veidošanas un norakstīšanas savlaicīguma pārbaude

Ienākumus nenesošie kredīti

Kredītrisks turpinās būt svarīga uzraudzības prioritāte 2018. gadā. INK atlikums dažās iestādēs joprojām ir apjomīgs un tas gala rezultātā negatīvi ietekmē banku veikto tautsaimniecības kredītešanu. Augsts INK līmenis ietekmē arī kapitālu un finansējumu, samazina pelnītspēju un attiecīgi ierobežo kredītu piedāvājumu mājāsaimniecībām un uzņēmumiem. Tāpēc INK atgūšana ir svarīga gan banku dzīvotspējai, gan makroekonomiskajiem rādītājiem. Attiecīgi pēc INK norādījumu publicēšanas uzraudzības dialogs ar bankām turpināsies, īpaši pievēršot uzmanību INK stratēģiju izpētei un savlaicīgākas INK uzkrājumu veidošanas un norakstīšanas nodrošināšanai. Turklāt INK darba grupa turpinās atbalstīt KUK turpmāku pasākumu veikšanā un uzraudzības dialogā attiecībā uz banku ienākumus nenesošajiem riska darījumiem.

✓ Klātienēs/neklātienēs pieeja riska darījumu koncentrācijas izpētei

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Nekustamā īpašuma riska darījumu izpēte
- Nodrošinājuma vadības un vērtēšanas prakses analīze

Riska darījumu koncentrācija un nodrošinājuma pārvalde un vērtēšana

Banku riska darījumu ar konkrētām aktīvu kategorijām koncentrācija joprojām ir uzraugu uzmanības lokā. Šajā sakarā iecerēts, ka attiecībā uz kuģniecības nozares portfeļiem sekmīgi izmantotā uzraudzības pieeja, kas apvieno neklātienēs un klātienēs elementus, laika gaitā tiks izmantota arī attiecībā uz citām aktīvu kategorijām, piemēram, nekustamajiem īpašumiem. Turklāt uzraugi īpaši pievēršīs uzmanību nodrošinājuma vadībai un nodrošinājuma vērtēšanas praksei bankās.

Risku pārvaldība

Šī prioritārā joma apvieno elementus, kas joprojām ir svarīgi attiecībā uz risku pārvaldību bankās. Ikdienas uzraudzības ietvaros tiks veiktas dažādas aktivitātes, t.sk. sarežģītu finanšu instrumentu, piemēram, 2. līmeņa un 3. līmeņa aktīvu monitorings. Īpaša uzmanība tiks pievērsta šādām iniciatīvām.

- ✓ Sagatavota "Norādījumu par IMMP" pirmā versija

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Analīze un dialogs ar bankām
- "ECB norādījumu par iekšējiem modeļiem" sabiedriskā apspriešana

Iekšējo modeļu mērķpārbaude (IMMP)

IMMP projekts turpināsies 2018. un 2019. gadā ar svarīgāko mērķi uzlabot bankās apstiprināto 1. pīlāra iekšējo modeļu drošību un vēlreiz pārliecināties par to atbilstību. "Norādījumi par IMMP", kuru pirmā versija tika sagatavota 2017. gadā, aptver veidu, kādā VUM ietvaros iecerēts īstenot svarīgākās regulatīvās prasības saistībā ar iekšējiem modeļiem, un liek pamatu projekta īstenošanas posmam. 2018. gadā veicamās aktivitātes noritēs ciešā saskaņā ar 2017. gadā panākto progresu, turpinoties klātienēs pārbaudēm bankās attiecībā uz kredītrisku, tirgus risku un darījuma partnera kredītrisku. Kad būs pieejami šo klātienēs pārbaudžu rezultāti, ECB turpinās veikt horizontālo analīzi, kas arī nodrošinās informāciju turpmākajiem uzraudzības kontroles pasākumiem un norādījumu pārskatīšanai. Šīs pārskatīšanas rezultātā sagatavotie "ECB norādījumi par iekšējiem modeļiem" tiks nodoti sabiedriskai apspriešanai. Dažādas norādījumu daļas tiks apspriestas atsevišķi, tiklīdz tās būs pieejamas.

- ✓ Sagatavots norādījumu par IKKNP un ILPNP projekts

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Banku IKKNP un ILPNP uzlabošana
- Pārskatīto norādījumu sabiedriskā apspriešana

IKKNP un ILPNP

IKKNP un ILPNP ir būtiski svarīgi iestādēm to kapitāla un likviditātes pietiekamības pārvaldībā. Lai veicinātu uzlabojumus iestāžu IKKNP un ILPNP jomā, ECB īsteno vairāku gadu plānu. Pamatojoties uz intensīvu dialogu ar bankām par 2017. gadā publicēto norādījumu projektu un ņemot vērā turpmāko ieguldījumu, ECB banku uzraudzības funkcija pilnveidojusi un papildinājusi savus uzraudzības norādījumus par IKKNP un ILPNP un 2018. gadā pēc publiskas apspriešanas, kuru paredzēts uzsākt gada sākumā, pabeigs to izstrādi. Turklāt tiks veikts arī darbs pie caurredzamības uzlabošanas saistībā ar II pīlāra prasību uz atsevišķiem riskiem balstīto struktūru.

- ✓ Banku sagatavotības 9. SFPS ieviešanai analīze

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- 9. SFPS ieviešanas turpmāka monitorēšana bankās
- Banku sagatavotības citām regulatīvajām pārmaiņām pārbaude

Sagatavotība 9. SFPS un citām regulatīvajām pārmaiņām

Ņemot vērā, ka 2018. gadā bankas skars vairākas regulatīvas pārmaiņas, ECB banku uzraudzības jomā noskaidros, cik bankas sagatavotas šīm pārmaiņām un kā tās ieviešas. Svarīga pārmaiņa ir 9. SFPS ieviešana, un tematiskas pārbaudes starpposma rezultāti parādījuši, ka attiecībā uz banku sagatavotību 9. SFPS un tā ieviešanu joprojām nepieciešami uzlabojumi. Šajā sakarā KUK turpinās monitoringa un papildu pārbaudžu pasākumus bankās. Citas regulatīvās pārmaiņas, saistībā ar kurām tiks monitorēta banku sagatavotība, ietver neto stabila finansējuma rādītāju (NSFR), sviras rādītāju un minimālās pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasības (MREL).

Vairākas riska dimensijas

2018. gadā plānotās uzraudzības aktivitātes, kas vērstas uz vairākām riska dimensijām, ietver stresa testus, kā arī gatavošanos *Brexit*.

- ✓ Sagatavotas *Brexit* politikas nostādnes

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- Turpmāks dialogs ar bankām par gatavošanos *Brexit*

Gatavošanās *Brexit*

Brexit joprojām ieņem nozīmīgu vietu 2018. gada darba kārtībā. Mainīsies aktivitāšu uzsvars – no sagatavošanās darba uz izstrādāto politikas nostādņu praktisku īstenošanu. ECB – kopā ar VKI – turpinās novērtēt banku plānus pārcelt darbību no Lielbritānijas uz euro zonu, t.sk. to iesniegumus banku darbības licenču saņemšanai. Īpaša uzmanība tiks pievērsta atbilstībai pieņemtajām politikas nostādnēm, īpaši, lai nepieļautu "čaulas" iestāžu dibināšanu VUM valstīs. Lielbritānijas izstāšanās no Eiropas Savienības ietekmē arī vairākas nozīmīgās iestādes, kuru galvenā mītne atrodas euro zonā. KUK turpinās aktīvu darbu ar nozīmīgajām iestādēm, kuras ietekmēs *Brexit*, un cieši monitorēs turpmākās norises un banku rīcības plānu ārkārtas situācijām īstenošanu.

Uzraudzības darbības 2018. gadā

- EBI ES mēroga stresa tests un ECB stresa tests

Stresa testēšana

2018. gadā tiks veikti nākamie uzraudzības stresa testi nozīmīgajās iestādēs. Tiks veikti divi savstarpēji papildinoši stresa testi: nozīmīgo iestāžu izlase piedalīsies Eiropas Banku iestādes koordinētajā ES mēroga stresa testā, savukārt ECB veiks papildu stresa testu pārējās nozīmīgajās iestādēs, kuras nepiedalīsies ES mēroga stresa testā. Stresa testa rezultāti tiks iekļauti uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (UPNP), nostiprinās pašu banku veikto stresa testēšanu un riska pārvaldības spēju un nodrošinās kvantitatīvu banku riska profilu novērtējumu dažādās riska kategorijās.

Iepriekšminēto risku, kā arī uzraudzības prioritāšu saraksts nav uzskatāms par pilnīgu. Pastāvīgi tiek veikti dažādi pasākumi, kuri nav atsevišķi izcelti šajā dokumentā, piemēram, pasākumi saistībā ar IT un kibernetizācijas risku. Turklāt banku līmenī var būt jāveic atšķirīgi uzraudzības pasākumi, ņemot vērā katras kredītiestādes specifisko risku profilu. Tomēr šis uzraudzības prioritātes ir būtisks instruments, lai pienācīgi saskaņoti, proporcionāli un efektīvi koordinētu dažādās bankās veiktos uzraudzības pasākumus, tādējādi veicinot vienlīdzīgu nosacījumu piemērošanu un spēcīgāku uzraudzības iedarbību.